

RADIOTHERAPIE bij endeldarmkanker

Universitair Ziekenhuis Brussel

RADIOTHERAPIE bij endeldarmkanker (rectumcarcinoom)

Geconfronteerd worden met endeldarmkanker brengt veel vragen en onzekerheden met zich mee. Via deze brochure proberen we u alvast een zo goed mogelijk beeld te geven over de mogelijke bijwerkingen van uw bestraling. We gaan eveneens ook een aantal tips bespreken om deze bijwerkingen te voorkomen of draaglijker te maken. Radiotherapie werkt lokaal, dit wil zeggen dat de behandeling alleen effect heeft op de plaats waar u bestraald wordt. De bijwerkingen zijn doorgaans van tijdelijke aard. Aangezien de stralen ook na het einde van uw behandeling een tijdje verder werken, is het mogelijk dat de bijwerkingen pas na een aantal weken tot maanden pas volledig verdwijnen. De bijwerkingen verschillen van persoon tot persoon. Sommige patiënten hebben veel last, terwijl andere weinig of geen problemen ondervinden. Iedereen is uniek en reageert anders.

Vorbereidend onderzoek

Voor we van start kunnen gaan met de bestraling is er een voorbereidende CT-scan nodig. Wanneer u bestraald gaat worden voor endeldarmkanker is het belangrijk dat u goed voorbereid bent voor dit onderzoek. De beelden van de CT-scan worden nadien gebruikt om uw bestraling te plannen.

Bij het plannen van uw bestralingsbehandeling probeert men een zo hoog mogelijke dosis te geven op de plaats waar de tumor zich bevindt, in dit geval in de endeldarm. De gezonde weefsels rondom de endeldarm krijgen onvermijdelijk ook dosis. De radiotherapeut streeft ernaar om de dosis hier zo laag mogelijk te houden om de kans op bijwerkingen te beperken. Deze bijwerkingen zijn meestal tijdelijk van aard omdat de gezonde cellen zich nadien terug gaan herstellen.

Om de bijwerkingen bij bestraling van de endeldarm zo laag mogelijk te houden is het belangrijk dat de blaas voldoende is gevuld. Op deze manier wordt de rest van de darmen omhoog geduwd, uit het bestralingsveld. Ook de blaas krijgt zo minder dosis.

Vorbereiding CT-scan:

Ongeveer een uur vóór de aanvang van de CT-scan gaat u naar toilet om uw blaas te ledigen. Daarna begint u onmiddellijk te drinken. Een halve liter water zou voldoende moeten zijn. Probeer zeker niet meer te plassen tot na de CT-scan zodat uw blaas goed gevuld is voor het onderzoek.

Bestralingsbehandeling

Tijdens uw behandeling wordt er dagelijks een scan genomen. Deze beelden worden vergeleken met de beelden van de CT-scan. Nadien verplaatst de behandelingstafel zich naar de exacte bestralingspositie zodat de bestraling heel nauwkeurig kan gebeuren. Om een optimale match van de beelden te verkrijgen is het belangrijk dat de blaas dagelijks op dezelfde manier gevuld is als op CT. De vulling van de blaas kan sterk variëren. Het is belangrijk ernaar te streven dat de blaas dagelijks op dezelfde manier is gevuld. Dit kan je doen door je elke dag op dezelfde manier voor te bereiden.

Vorbereiding CT-scan:

Ongeveer een uur vóór de aanvang van uw behandeling gaat u naar toilet om uw blaas te ledigen. Daarna begint u onmiddellijk te drinken. Een halve liter water zou voldoende moeten zijn. Probeer zeker niet meer te plassen tot na de bestraling zodat uw blaas goed gevuld is.

Bijwerkingen

Het is mogelijk dat er tijdens uw bestralingsbehandeling een aantal bijwerkingen optreden. Iedereen reageert anders en bijwerkingen kunnen dus verschillen van persoon tot persoon. De voornaamste bijwerkingen die kunnen voorkomen zijn:

- vermoeidheid
- irritatie van de darmen
- irritatie van de blaas
- huidreactie

Vermoeidheid

Vermoeidheid is een vaak voorkomende bijwerking die afhangt van verschillende factoren. Meestal neemt de vermoeidheid toe naarmate de behandeling vordert.

Vaak is vermoeidheid het gevolg van een samenloop van omstandigheden die enorm veel energie vragen van uw lichaam:

- De combinatie van verschillende behandelingen.
- Het fysische herstel van uw lichaam.
- De emotionele en psychologische stress die gepaard gaat met het verwerken van uw ziekte.
- Veranderingen in uw dagelijkse routine, het dagelijks naar uw bestralingsbehandeling komen.
- ...

Probeer een goed evenwicht te vinden tussen rust en actieve momenten. Veel rusten kan soms een omgekeerd effect hebben waardoor u zich nog vermoeider gaat voelen. Zorg voor een goede nachtrust. Probeer de dagelijkse dingen die u zelf nog kan te doen en aarzel niet om hulp te vragen als het wat moeilijker gaat. Luister naar uw lichaam en las rustpauzes in wanneer u voelt dat het nodig is. Probeer te ontspannen en zorg voor een gezonde voeding.

Soms kan het zijn dat u het op emotioneel en relationeel vlak heel moeilijk heeft tijdens uw behandeling. Een gesprek met de psychologe kan u en/of uw familie op dit moment enorm veel steun en rust bieden. Indien u dit wenst kunnen wij voor u steeds een afspraak regelen.

Irritatie van de darmen

Darmen zijn gevoelig voor straling waardoor irritatie kan optreden. Darmkrampen en diarree kunnen ontstaan.

Door de volgende adviezen op te volgen kan u eventuele klachten verminderen of stabiliseren:

- Het is belangrijk dat u gedurende de hele dag voldoende drinkt. Drink minstens 1,5 tot 2 liter vocht per dag.
- Het is beter om regelmatig kleine hoeveelheden per dag te eten dan drie keer per dag een grote hoeveelheid.
- Sommige voedingsmiddelen verhogen de darmactiviteit of zorgen voor gasvorming. Probeer deze te mijden:
 - vetrijke voeding
 - koolzuurhoudende dranken
 - sterk gekruide voeding
 - alcohol
 - gasvormende voeding zoals kolen, spruiten, ui, prei...
- Fijne vezelrijke voeding wordt aangeraden. De vezels werken als een soort spons die het vocht in de darmen gaan opnemen. Hierdoor gaat de dunne ontlasting ingedikt worden. Voorbeelden hiervan zijn: bruin brood, aardappelen, havermout... . Vermijd echter de grove vezelrijke voeding. Deze gaan de darmen extra prikkelen. Voorbeelden hiervan zijn: donker roggebrood, citrusvruchten, rauwkost, muesli...

Heeft u nog vragen in verband met uw voeding, vraag dan gerust advies aan de verpleegkundige. Er is een brochure beschikbaar.

Irritatie van de blaas

Zoals we eerder in deze brochure al vermeld hebben is het zeer belangrijk dat uw blaas dagelijks goed gevuld is voor uw behandeling. Dit is nodig om zo nauwkeurig mogelijk te kunnen bestralen en zo weinig mogelijk stralingsdosis aan de blaas te geven.

Een deel van de blaas kan tijdens uw behandeling echter in het bestralingsgebied liggen. Het is dus mogelijk dat de blaaswand geïrriteerd wordt. Hierdoor kan het zijn dat u vaker kleine hoeveelheden moet plassen. De drang om te plassen kan hoger worden zonder dat u echt naar toilet moet. Tijdens het plassen kan u last hebben van een branderig gevoel. Soms treedt er pijn op in de onderbuik.

U hoeft zich geen zorgen te maken maar u brengt best de radiotherapeut hiervan op de hoogte.

Drink voldoende gedurende de hele dag. Op deze manier wordt de urine verdund en heeft u minder kans op een blaasontsteking.

Huidreactie

In sommige gevallen kan het zijn dat er huidreactie optreedt tussen de bilspleet. De huid wordt rood en gevoelig. Dit kan gepaard gaan met jeuk of een branderig gevoel.

Een goede hygiëne is zeer belangrijk. Wassen met water en "zeep zonder zeep" of glycerinezeep mag. Gebruik bij het wassen de handen en dep droog met een handdoek in plaats van te wrijven. Zorg ervoor dat de bilspleet goed droog gehouden wordt om verdere irritatie tegen te gaan. Vermijd een ligbad, douchen mag.

Wanneer u klachten heeft, laat het ons dan zo snel mogelijk weten zodat we u een optimale zorg kunnen garanderen.

Opgelet!: Bij het wassen is het heel belangrijk dat u rekening houdt met de LIJNTJES die op u werden aangeduid. Deze zijn van belang om u goed te positioneren tijdens de bestralingsessies en MOGEN zeker NIET VERWIJDERD WORDEN.

Slotwoord

Bij de bestraling van de endeldarm kunnen de bijwerkingen sterk verschillen van persoon tot persoon. Hierboven werden de voornaamste bijwerkingen genoemd.

Deze brochure is een aanvulling op de algemene brochure over radiotherapie. Heeft u klachten of heeft u vragen waarop u het antwoord niet vindt in deze brochures, aarzel dan niet om een verpleegkundige of radiotherapeut aan te spreken. Wij helpen u graag verder.

We proberen uw behandeling zo vlot mogelijk te laten verlopen en begeleiden u stap voor stap.

Heeft u nog vragen?

Schrijf ze dan hier neer en stel ze bij uw volgend bezoek.

Deze folder is indicatief en geeft enkel informatie van algemene aard. Niet alle mogelijke technieken, toepassingen en risico's zijn er in opgenomen. Volledige informatie, aangepast aan de situatie van elke patiënt afzonderlijk, wordt door de arts verstrekt. Volledige of gedeeltelijke overname van de tekst is uitsluitend toegestaan na voorafgaande toestemming van de verantwoordelijke uitgever.

Universitair Ziekenhuis Brussel
Brussels Health Campus
Laarbeeklaan 101 - 1090 Jette
tel: 02 477 60 41
oc@uzbrussel.be
www.uzbrussel.be

Algemeen Stedelijk Ziekenhuis
Merestraat 80 - 9300 Aalst
tel: 053 76 66 80
radiotherapie@asz-aalst.be
www.asz.be

Uitgave: 2014
Verantwoordelijke uitgever: Prof. dr. Mark De Ridder